

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลองแบบมีกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด สมมติฐานการวิจัย คือนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษาได้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการสอน โดยใช้กิจกรรมแนะแนวจำนวน 8 แผนการสอนและแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับตามแบบของ Likert ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 25 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการทำวิจัยจากสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนหอยพระ เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยและการใช้สถานที่ในการดำเนินการวิจัย การทดลองจนเสร็จสิ้นตามขั้นตอนรวมเวลาทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือทุกวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ ดำเนินการตลอดเดือนพฤศจิกายน 2544

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 10 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด และได้ทำการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง คือครั้งที่ 1 ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ครั้งที่ 2 เมื่อสิ้นสุดการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง โดยให้กลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามครั้งที่ 1 ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและครั้งที่ 2 เมื่อสิ้นสุดการเข้าร่วมกิจกรรมจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ คิดเป็นร้อยละของลักษณะของกลุ่มทดลอง ส่วนการตรวจให้คะแนน จากแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าเกี่ยวกับตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง วิเคราะห์

ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยสถิติ Paired Sample t-test ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ว่า

ผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอพระ อำเภอเมือง เชียงใหม่ จากการวิจัยผู้วิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มทดลอง ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ส่วนคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($t\text{-value} = 4.17$) แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวในครั้งนี้ เพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด ให้แก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะการไม่คล้อยตามเพื่อนในการใช้ยาเสพติด การให้คุณค่าต่อการปรึกษาปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการเลิกยาเสพติด และรู้จักที่จะปฏิเสธการชักชวนของเพื่อนที่ให้ใช้ยาเสพติด รวมทั้งการภาคภูมิใจในเรื่องที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนจะสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนได้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอพระ อำเภอเมือง เชียงใหม่ ครั้งนี้พบว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยาพร ลีประเสริฐ (2535) ที่ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2533 ที่อาสาสมัครเข้าร่วมในการวิจัยเพศหญิง จำนวน 16 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จำนวน 8 ครั้ง เครื่องที่ใช้คือแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง แปลจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธ โดยจันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ เขาวนา อมรสงเจริญ (2537) การจัดกิจกรรมในรูปแบบของการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้บทบาทสมมติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนปกติ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ มีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ผลของกิจกรรมแนะแนว ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอยพระ อำเภอมือง เชียงใหม่ โดยพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อความในข้อที่ 4 ผู้ที่คล้อยตามเพื่อนโดยไม่มีเหตุผล มีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้ใช้ยาเสพติด มีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ข้อที่ 11 ฉันเชื่อว่าเป็นการเสียเวลาเปล่าที่จะให้คำปรึกษาปัญหาให้กับผู้ที่ใช้ยาเสพติด มีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ข้อที่ 12 ฉันเชื่อว่าการเลิกใช้ยาเสพติดอย่างถาวรเป็นเรื่องยาก มีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ข้อที่ 18 ถ้าเพื่อนชวนให้ลองใช้ยาเสพติด ฉันจะไม่สามารถปฏิเสธคำชวนเพราะกลัวว่าเพื่อนจะไม่คบด้วย มีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และข้อที่ 22 ฉันคงจะภูมิใจในตนเอง ถ้าสามารถหาเงินมาซื้อยาเสพติดได้เองโดยไม่ต้องขอเงินจากครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากคำถามข้อที่ 4 ผู้ที่คล้อยตามเพื่อนโดยไม่มีเหตุผลมีโอกาเสี่ยง ต่อการถูกชักจูงให้ใช้ยาเสพติด และข้อที่ 18 ถ้าเพื่อนชวนให้ลองใช้ยาเสพติด ฉันจะไม่สามารถปฏิเสธคำชวนเพราะกลัวว่าเพื่อนจะไม่คบด้วย มีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้น อธิบายได้จากการที่นักเรียนตอบคำถามในกิจกรรมที่ 2 (กิจกรรมหลักไกลยาเสพติด 2) ที่ถามว่าหากนักเรียนไปช่วยแม่ขายของที่ตลาดกลับดึกมาก มักหลับหลับในห้องเรียน ครูมักทำโทษเสมอและมีเพื่อนชวนให้กินยาบ้านนักเรียนจะอย่างไร คำตอบส่วนใหญ่ของนักเรียนคือไม่เลือกกินยาบ้าที่เพื่อนหามาให้ เพราะทราบดีว่าถ้าติดยาเสพติดจะเป็นผลเสียต่อตนเองและสังคม ทำให้เสียการเรียน ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ แสดงว่ากลุ่มทดลองมองเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด แม้ว่าเพื่อนจะชักชวนให้เสพยาเสพติดก็ตาม ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า เด็กในวัยนี้บทบาทของเพื่อน

จะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างมาก แต่หลังจากการจัดกิจกรรมนี้แล้ว กลุ่มทดลองยังเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นไปในทำนองเดียวกันกับ การเสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของเพื่อนต่อวัยรุ่น ของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) ที่กล่าวว่าความอยากมีเพื่อนของวัยรุ่นนั้น วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมที่เอาใจเพื่อนและตามใจเพื่อน ช่วงเวลานี้วัยรุ่นยังเป็นช่วงที่มีความอ่อนไหวคล้อยตามเพื่อนได้ง่าย ยังทนไม่ได้ต่อความรู้สึกขาดกลุ่มเพื่อนร่วมวัย พบว่าเด็กที่มีปมด้อยหรือปมเด่นในเรื่องเพื่อน คิดว่าการเสพยาเสพติดเป็นการสร้างไมตรีและการผูกมัดจิตใจระหว่างเพื่อนได้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แม้กลุ่มทดลองซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการมีเพื่อนอยากที่จะเอาใจเพื่อน แต่เมื่อเพื่อนชวนให้ลองเสพยาเสพติด กลุ่มทดลองสามารถที่จะปฏิเสธคำชวนของเพื่อนได้ ไม่มีการคล้อยตามหรือเอาใจเพื่อน โดยการเสพยาเสพติด ทั้งนี้เป็นเพราะการที่กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าเกี่ยวกับยาเสพติดนั่นเอง โดยข้อค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ มีความสัมพันธ์ในส่วนของ “เพื่อน” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิทซ์ ลักษณะัย (อ้างใน พันตำรวจโทกิตติ บุญญาภาส, 2543) ที่ศึกษา “การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด” โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างของวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี ที่เข้ามารับการรักษาในสถานพยาบาล 2 แห่ง จำนวน 40 คน พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการอยากทดลองและเพื่อนชักชวนแนะนำและจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับ สภาพการใช้ยาเสพติด ในที่นี้การมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด จากการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีเพื่อนที่ติดยาเสพติดมีโอกาสติดยาเสพติดมากกว่าผู้ที่ไม่ติดยาเสพติด การคบเพื่อนและการเข้ากลุ่มเพื่อน ป็นพัฒนาการทางสังคมตามธรรมชาติของวัยรุ่นวัยรุ่นส่วนใหญ่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จึงมีเวลาส่วนมากอยู่ที่โรงเรียน และที่โรงเรียนวัยรุ่นก็คลุกคลีกับเพื่อนวัยเดียวกัน เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กวัยนี้มาก

ในงานวิจัยที่กล่าวถึง เรื่องของการคบเพื่อนของวัยรุ่น ได้แก่ งานของ ฉลองรัฐ อินทรีย์ ฝน แสงสิงแก้วและชาญชัย เรืองขจร (อ้างใน ทศพร ภูมิคำ, 2542) พบว่า วัยรุ่นต้องการเพื่อนชอบคบเพื่อนและรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ในการศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะปัญหาการใช้ยาหรือสิ่งเสพติด ตัวแปรที่สำคัญ คือผลกระทบจากการคบเพื่อน พบว่าครึ่งหนึ่งของผู้ติดยาเสพติดเป็นเพราะเพื่อนชักจูง และจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหา ยาเสพติดในจังหวัดสงขลาประจำปี 2534 พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เริ่มเสพยา และติดยาเสพติดมากที่สุด คือเพื่อนชักชวนถึงร้อยละ 50.32

จากคำถามข้อที่ 11 ค้นเชื่อว่าเป็นการเสียเวลาเปล่าที่จะให้คำปรึกษาปัญหากับผู้ที่ใช้ยาเสพติด จากการวิเคราะห์รายข้อพบว่า คำตอบของข้อคำถาม มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้น อธิบายได้จากการที่นักเรียนตอบคำถาม ในกิจกรรมที่ 3 (กิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกัน)

ที่ถามว่าถ้านักเรียนมีเพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิดติดยาเสพติด นักเรียนจะปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างไร คำตอบส่วนใหญ่ที่นักเรียนตอบ คือแนะนำให้เพื่อนเลิกยาเสพติด พูดให้กำลังใจเพื่อนอธิบายถึงโทษและผลกระทบที่เกิดจากยาเสพติด พูดคุยกับเพื่อนเหมือนปกติ ไม่พูดถึงปมค้อยของเพื่อนจากนั้นจึงคอยแนะนำเพื่อนไปในทางที่ดี จากคำตอบในข้อคำถามกิจกรรมที่ 5 (กิจกรรมจิตสำนึก) ถามว่า นักเรียนจะมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างไรบ้าง คำตอบส่วนใหญ่ของนักเรียน คือต้องเริ่มจากตัวเราไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเด็ดขาด แนะนำให้บุคคลรอบข้างทราบถึงผลเสียของยาเสพติด ช่วยกันรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ แจกใบเสวยของคนขายยาเสพติด ให้ผู้ใหญ่หรือตำรวจทราบและกิจกรรมที่ 8 (กิจกรรมประกายดาว) ถามว่า นักเรียนรู้สึกอย่างไร ที่สามารถช่วยเหลือเพื่อนที่ติดยาเสพติดให้เลิกเสพยาเสพติดได้ คำตอบที่นักเรียนส่วนใหญ่ตอบ ก็คือเกิดความภาคภูมิใจและดีใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อน ให้เลิกยาเสพติดได้ ภาคภูมิใจในตนเองที่ได้ช่วยเหลือสังคม รู้สึกว่าตนได้ทำหน้าที่ของเพื่อนได้ดีที่สุดจะพบว่าข้อคำถามเหล่านี้ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด มีการเปิดใจยอมรับและพร้อมที่จะให้อภัยกับเพื่อนหรือผู้ที่ติดยาเสพติด แสดงให้เห็นถึงการเห็นคุณค่าในตนเองและการเห็นคุณค่าผู้อื่น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรพินท์ สวาสดิพันธ์, 2531) กล่าวว่าปัจจุบันปรากฏว่าหลังจากผู้เสพยาเสพติด ออกมาอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติแล้ว ได้รับการดูแลเหยียดหยามจากคนทั่วไป ประกอบกับผู้เสพยาเสพติดไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ จึงไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เกิดความคับข้องใจและหันกลับไปเสพยาเสพติดอีก เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่เสพยาเสพติดกลับไปเสพยาเสพติดอีก บุคคลรอบข้างจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะเปิดใจที่จะคบหากับผู้ที่เสพยาเสพติด

ได้มีนักวิชาการหลายท่าน (อ้างใน จงกลณี ดุษฎีเจริญ, 2540) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของบุคคลนั้น เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมและสังคมรอบ ๆ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะเพิ่มตามอายุ และจะมีผลกระทบอย่างมากในช่วงของวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของบุคคล สูงกว่าวัยอื่น ๆ ซึ่งแม้ว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของบุคคล จะพัฒนาได้ตลอดทุกช่วงอายุ แต่มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดในช่วงวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้ง ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ความคิดหรือมโนภาพที่บุคคลมีต่อตนเอง วัยรุ่นจึงประสบความยุ่งยากในการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้การยอมรับจากบุคคลอื่น รวมทั้งการยอมรับตนเอง ขณะเดียวกันวัยรุ่นก็มีความต้องการตำแหน่งทางสังคมด้วย

โดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก หากวัยรุ่นบุคคลนั้นมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง ก็จะสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากคำถามข้อที่ 12 ฉันเชื่อว่าเป็นการเลิกใช้ยาเสพติดอย่างถาวรเป็นเรื่องยาก จากการวิเคราะห์รายข้อ พบว่าคำตอบของข้อคำถามมีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นอธิบายได้จากการที่นักเรียนตอบคำถาม กิจกรรมที่ 7 (กิจกรรมชีวิตนี้มีความหมาย) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนอ่านเรื่องจากกรณีตัวอย่างของเอนกและคำถามที่ถามเกี่ยวกับในชีวิตของเอนก เขามีความภาคภูมิใจในเรื่องใด เอนกทำอะไรจึงสามารถเดินทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตการเลิกยาเสพติด นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าเอนกภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถเลิกยาเสพติดได้ เกิดความรู้สึกสำนึกผิดที่ติดยาเสพติด จากคำถามนี้แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของบุคคลที่สามารถเลิกยาเสพติดได้ เป็นการย้ำให้นักเรียน ตระหนักว่าการเลิกยาเสพติดเป็นสิ่งที่กระทำได้ หากบุคคลนั้นมีความตั้งใจจริง

และจากข้อคำถามข้อที่ 22 ฉันคงจะภูมิใจในตนเองถ้าสามารถหาเงินมาซื้อยาเสพติดได้เอง โดยไม่ต้องขอเงินจากครอบครัวจากการวิเคราะห์รายข้อ พบว่าคำตอบของข้อคำถามมีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวในครั้งนี้ช่วยให้กลุ่มทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดที่เพิ่มขึ้น กล่าวได้ว่า จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มทดลอง เน้นหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เนื่องจากเนื้อหาของกิจกรรมสะท้อนให้เห็นแง่คิดเกี่ยวกับการมองตนเองและการเข้าใจตนเองและผู้อื่น โดยอาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่เน้นการระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งช่วยให้กลุ่มทดลอง ได้รู้จักคิดพิจารณาตนเองและผู้อื่น โดยจะเน้นให้นักเรียนมองข้อดีของตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่ดีให้แก่นักเรียน

เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด เห็นได้ว่า สอดคล้องกับทฤษฎีมนุษยนิยมของมาสโลว์ ในด้านความต้องการพื้นฐานในขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะรู้ถือว่าตนเองมีค่าและขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะรู้จักตนเอง ตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาศักยภาพของตน สำหรับแนวคิดของทฤษฎีมนุษยนิยมของมาสโลว์ ที่ให้นักเรียนเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ผลของกิจกรรมก็คือ นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและเข้าใจอย่างแจ่มชัดเกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีสิ่งที่ยั่วยุจะต้องตัดสินใจเลือกมากมาย สิ่งจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถดำรงอยู่ในสังคม ที่มีแต่สิ่งที่ยั่วยวนก็คือ การปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์และการส่งเสริมให้วัยรุ่นเกิดความค่านิยมประจำตัวในทางที่ดี รู้จักที่จะเลือกรับสิ่งที่มีความหมายให้กับตนเองได้ดีที่สุด

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เห็นชอบในการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันยาเสพติด สำหรับแผนพัฒนาระยะที่ 8 ภายใต้เจตนารมณ์ของข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร หนึ่งในนโยบายที่สำคัญนี้ มีการดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนครบวงจร นับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร สื่อ วิธีสอนและกิจกรรมของสถานศึกษา เน้นการฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเยาวชน เพื่อผลทางการพัฒนาบุคลิกภาพ และการตัดสินใจเลือกพฤติกรรม การใช้กระบวนการแนะแนว เพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2540)

ส่วนของการจัดกิจกรรมแนะแนวในหลักสูตรปัจจุบัน ได้กำหนดให้สถานศึกษาสอนเรื่องยาเสพติด ในวิชาสุขศึกษาและการพัฒนาบุคลิกภาพอยู่แล้ว แต่จากสถิติเพิ่มขึ้นของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน แสดงว่าลำพังการสอนปกติตามหลักสูตรยังไม่ได้ผล สมควรที่จะปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และควรจะมีการจัดกิจกรรมแนะแนวเสริมที่เรียกว่า “ทักษะชีวิต” ได้แก่ทักษะในการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะในการจัดการกับเวลา เงินทองให้มีประโยชน์อย่างคุ้มค่า ทักษะในการสื่อสาร สร้างสัมพันธภาพ หรือการปฏิเสธที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี ทักษะในการควบคุมตนเอง การสร้างค่านิยมที่ดีงามและเป็นประโยชน์ต่อชีวิต และสังคม ให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ คือรู้วิธีคิด วิธีแก้ปัญหาและวิธีช่วยตนเอง ให้พ้นจากความกดดันหรือการถูกชักจูงให้ใช้ยาเสพติดได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันตำรวจโทกิตติ บุญญาภาส (2543) ได้ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวถึงแผนป้องกันยาเสพติด ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2540-2544 ได้กำหนดมาตรการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา จัดบริการแนะแนวเชิงรุก มีการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและฝึกอบรมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนและนักศึกษาให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมแนะแนวในทำนองนี้ ซึ่งประกอบด้วย การดำเนินกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การอภิปราย การระดมสมอง การบรรยายและการตอบข้อซักถาม ทำให้กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ในการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้นแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว เพื่อเป็นการสกัดกั้นปัญหาการใช้ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนโดยเฉพาะในสถานศึกษา

สถานศึกษาและโรงเรียนต่าง ๆ ควรจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ในการพิจารณาเกี่ยวกับยาเสพติดส่งเสริมและพัฒนาการเป็นตัวของตัวเอง การนับถือตนเอง การยอมรับตน การมองโลกในแง่ดี โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม ทั้งนี้อาจพิจารณาปรับเปลี่ยน หรือประยุกต์ใช้ร่วมกับการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม

การนำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวไปใช้ ผู้นำกิจกรรมต้องมีทักษะและมีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมกลุ่ม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของหลักในการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียน กระบวนการกลุ่ม ในการเป็นผู้นำกิจกรรมที่ดี ควรเป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็น มีความช่างสังเกตถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนแสดงออก มีเทคนิคในการดึงดูดความสนใจ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกที่กระตือรือร้น ตลอดจนมีการเตรียมพร้อมโดยศึกษาแผนการสอนให้เข้าใจ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์ในการประกอบกิจกรรม ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของนักเรียน การจัดกิจกรรมต้องดำเนินไปตามลำดับขั้นตอนและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของการทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อจำกัดของระยะเวลาที่ทำการทดลอง เนื่องจากทางโรงเรียนมีภาระงานอื่นที่ไม่อาจให้นักเรียนร่วมกิจกรรมได้ เวลาทดลองตามแผนการจัดกิจกรรม 5 สัปดาห์ จำนวน 10 ครั้ง ทำให้เห็นผลของการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน โดยจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถาม มีระดับการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยจำนวน 11 ข้อ และมีระดับการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 6 ข้อ และพบข้อที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนน จำนวน 3 ข้อ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายเวลาและเพิ่มกิจกรรมให้มากขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะ ผลของกิจกรรมแนะแนวก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมในระยะเวลา 6 สัปดาห์ ซึ่งการประเมินผลจะใช้ได้ ในช่วงของการทดลองทำกิจกรรม ผู้วิจัยไม่ได้มีการติดตามผลระยะยาว หลังจากให้นักเรียนเสร็จสิ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นที่แน่ชัดว่า นักเรียนย่อมพบกับสถานการณ์ เหตุการณ์และปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ซึ่งมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นหากนักเรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่องควรใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมที่มากกว่านี้ ทั้งนี้ควรมีการติดตามและประเมินผล

ในระยะยาวเพื่อวัดความคงทนของพฤติกรรม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง และถาวรต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบ ผลของกิจกรรมแนะแนวต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เกี่ยวกับยาเสพติด กับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ควรมีการขยายโอกาส การจัดกิจกรรมแนะแนวต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับ ยาเสพติดนี้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่นกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อ ปัญหายาเสพติด ได้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชนแออัด ในสถานสงเคราะห์ ในสถานพินิจและ กลุ่มครอบครัว เป็นต้น การศึกษาข้อมูลจากสภาพแวดล้อมในครอบครัว กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมวัยรุ่น ที่น่าจะได้ทำการศึกษาต่อไป